

درس اول

- فعل و انواع آن
- اسم های اشاره
- تقسیم بندی اسم از لحاظ جنس و عدد

دبیر عربی استان فارس کازرون @majid646

فعل و انواع آن:

فعل های ماضی و مضارع در زبان عربی دارای چهارده شخص (صیغه) هستند که در کلاس هفتم و هشتم و نهم آنها را طبق شخص های فارسی یاد گرفتید.

فعل از نظر زمان:

✓ ماضی (گذشته)

✓ مضارع (حال)

✓ امر

فعل ماضی:

فعل ماضی بر انجام گرفتن کار یا روی دادن حالت زمان گذشته دلالت دارد. در انتهای فعل ماضی، به ترتیب شخص های فارسی یکی از ضمایر (تُ - تَ - نا - تُمُّ - تُنَّ - تُمَا - نَ - ا - تا) می آید.

نمونه ی یک فعل ماضی در زبان عربی:

(خَرَجْتُ - خَرَجْتَ - خَرَجَ - خَرَجْتُ^۱ - خَرَجْنَا - خَرَجْتُمْ - خَرَجْتُمْ^۲ - خَرَجْتُمْ^۳ - خَرَجُوا - خَرَجْنَا - خَرَجْنَا - خَرَجْتُمْ^۴)

ایستگاه ترجمه:

فعل ماضی زبان عربی را به صورت ماضی ساده در زبان فارسی ترجمه می کنند؛ البته در برخی از جمله ها گاهی ترجمه به ماضی نقلی (بن ماضی + ه + «ام - ای - است - ایم - آید - اند») هم درست است.

كَيْفَ نَمَتَ مِنْ حَبَّةٍ وَ كَيْفَ صَارَتْ شَجَرَةً

چطور از دانه ای رشد کرد (رشد کرده است) و چطور درختی شد (شده است)

الف) (قَدْ + فعل ماضی) به دو شکل ترجمه می شود:

۱) ماضی نقلی (۲) ماضی ساده

۱. (ت) در انتهای ماضی در سوم شخص مفرد مؤنث نشانه ی مؤنث است و ضمیر نیست.
۲. شکل ماضی در دوم شخص مؤنث مذکر و مؤنث مؤنث شبیه هم می باشد.

* (وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا إِلَىٰ قَوْمِهِ...) و ما نوح(ع) را به سوی قومش فرستاده ایم(فرستادیم).

ب) ما + ماضی: به ماضی منفی ترجمه می شود:

ما كَتَبْتُ التمارينَ: تمرین ها را ننوشتم

مضارع

فعل مضارع بر انجام گرفتن کار یا روی دادن حالت در زمان حال دلالت دارد. در صورت قرار گرفتن (سَ - سوف) بر سر آن، به صورت مستقبل (آینده) ترجمه می شود.

فعل مضارع در زبان عربی به ترتیب شخص های فارسی طبق فرمول زیر به دست می آید.

یکی از حروف (أ - ت - ی - ن) + حروف زائد و اصلي + ضمير + (نِ در مثنی و نَ در دوم شخص مفرد مؤنث و جمع مذکر و مؤنث)

نمونه ی یک فعل مضارع در زبان عربی:

(أَذْهَبَ - تَذْهَبُ^۳ - تَذْهَبِينَ - يَذْهَبُ - تَذْهَبُ - تَذْهَبُ - تَذْهَبُونَ - تَذْهَبِينَ - يَذْهَبُونَ - يَذْهَبُونَ - يَذْهَبِينَ - تَذْهَبَانِ - تَذْهَبَانِ)

ایستگاه ترجمه:

۱) فعل مضارع به زمان حال ترجمه می شود.

القَمَرُ كَوَكَبٌ يَدُورُ حَوْلَ الْأَرْضِ: ماه به دور زمین می چرخد.

۲) سَ یا سوفَ + مضارع: به شکل مستقبل ترجمه می شود.

الف) سأكتبُ درسی: درسم را خواهم نوشت.

ب) إننا سوفَ نكتبُ أبحاثًا: بی شک ما پژوهش هایی را خواهیم نوشت.

۳) كانَ + مضارع: به شکل ماضی استمراری (می + بن مضارع + شناسه) ترجمه می شود.

كانوا يكتبونَ بدقّةٍ: با دقت می نوشتند.

^۳ شکل مضارع در دوم شخص مفرد مذکر و سوم شخص مفرد مؤنث شبیه هم هستند.

^۴ شکل مضارع در دوم شخص مثنی مذکر و مؤنث با سوم شخص مثنی مؤنث شبیه هم هستند. برای ترجمه ی آنها در جمله ها بهتر آن است که به نشانه ها و قرائن در جمله ها توجه کنیم

۴) لا نفي + مضارع: به شکل مضارع اخباری منفي ترجمه می شود.

هُنَّ لَا يَكْتُبْنَ بِسُرْعَةٍ: آنها به سرعت نمی نویسند.

۵) لانهی + مضارع دوم شخص: مضارع به صورت امر منفي فارسی ترجمه می شود

لَا تَكْتُبْ عَلَى الْجِدَارِ: بر روی دیوار ننویس

نکته: با (لانهی + مضارع اول شخص و سوم شخص) در کلاس یازدهم آشنا می شوید.

نکته: فعل مضارع بعد از لا نهی ، علامت حرف آخرش در شخص های بدون نون، ساکن- می شود و در شخص های دارای نون (دوم شخص مفرد مؤنث و مثنی و جمع مذکر) نون حذف می شود.

لَا تَكْتُبْ: ننویس // لَا تَكْتُبِي: ننویس // لَا تَكْتُبُوا: ننویسید. // لَا تَكْتُبْنَ: ننویسید

نکته: فعل مضارع بعد از لا نفي علامت حرف انتهایش ساکن نمی شود و نون هایش در دوم شخص مفرد مؤنث و مثنی و جمع مذکر حذف نمی شود.

نکته: ممکن است شما مضارع منفي و فعل نهی را در دوم شخص جمع مؤنث با هم اشتباه بگیرید برای جلوگیری از اشتباه، توجه داشته باشید که:

۱) فعل نهی غالباً در اول جمله می آید.

۲) قبل از فعل نهی گاهی (أَيُّهَا - أَيَّتُهَا - يَا - عَفْواً) می آید

مثال: لَا تَكْتُبْ عَلَى الْجِدَارِ: بر روی دیوار ننویس. (نهی)

أَنْتِ لَا تَكْتُبْنَ بِسُرْعَةٍ: شما به سرعت نمی نویسید. (نفي)

لَا تَكْتُبْنَ بِسُرْعَةٍ: به سرعت ننویسید. (نهی)

اسم های اشاره

۱) اشاره به مفرد مذکر نزدیک: هذا (این)

۲) اشاره به مفرد مؤنث نزدیک: هذه (این)

۳) اشاره به مثنی مذکر: هذانِ هَذَيْنِ: این دو - اینها

۴) اشاره به مثنی مؤنث: هاتانِ - هَاتَيْنِ: این دو - اینها

۱) اشاره به جمع مذکر و مؤنث نزدیک: هؤلاء: اینها

۲) اشاره به جمع مذکر و مؤنث دور: أولئک: آنها

تقسیم بندی اسم ها از لحاظ جنس و عدد

۱) مفرد مذکر: نشانه ای ندارد. المَعْلَم

۲) مفرد مؤنث: نشانه اش (ة) است. المَعْلَمَة

۳) مثنی مذکر: نشانه اش (ان - این - یین). المَعْلَمَان - المَعْلَمَيْن

۴) مثنی مؤنث: نشانه اش (تان - تین). المَعْلَمَتَان - المَعْلَمَتَيْن

۵) جمع مذکر سالم: نشانه اش (ون - وین) المَعْلَمُونَ - المَعْلَمِينَ

۶) جمع مؤنث سالم: نشانه اش (ات): المَعْلَمَات

نکته: علائم (ان - یین // ون - یین // ات) زمانی نشانه مثنی و جمع محسوب می شوند که با حذف آنها مفرد آنها به دست بیاید، در صورتی که با حذف آنها، مفرد آن کلمه به دست نیاید، مثنی یا جمع نیستند.

نکته: کلماتی مانند اوقات - أموات - أصوات - آیات، جمع سالم مؤنث نیستند.

نکته: در صورت حذف (ات) از آخر یک اسم حتما (ة) به آخرش بدهید. الکرَات - الإدارات: مفردشان می شود الکرَة - الإدارة.

نکته: اسم های مثنی و جمع مذکر در صورتی که بعدشان مضاف الیه بیاید نونشان باید حذف شود.

والدان + ک: والداک // صَدِيقَيْنِ + ی: صَدِيقَيَّ // معلَمُونَ + کم: معلَموْکُم

نکته: دو اسم «أب و أخ» در صورت مثنی شدن قبل از علائم مثنی (و) می گیرند.

أب: أبَوَانِ - أبَوَيْنِ // أخ: أَخَوَانِ - أَخَوَيْنِ //

نکته: جمع مکسر (أب): آباء و جمع مکسر (أخ): (إخوة - إخوان) می باشد، حواستان باشد که إخوان را که جمع مکسر است با أَخَوَانِ که مثنی است اشتباه نگیرید.

ایستگاه ترجمه:

به دو ترکیب مهم در ترجمه ی اسم های اشاره توجه نمایید:

الف) اسم اشاره + اسم بدون ال: در ترجمه، اسم اشاره را به مفرد ترجمه می کنیم حتی اگر مثنی یا جمع هم باشد.

أولئك الصالحون: آن نیکوکاران // هذان الدلیلان: این دوراهنما //

ب) اسم اشاره + اسم بدون ال: در ترجمه اسم اشاره طبق شخصش ترجمه می شود، یعنی اگر مفرد باشد به صورت مفرد و اگر مثنی یا جمع باشد به صورت جمع ترجمه می شود. و بهتر است که اسم بعد از آنها در صورتی که مثنی یا جمع باشد به مفرد ترجمه شود.

هذا فائز: این برنده است // هاتان زُجَاجَتان: این دو (اینها) شیشه هستند. // هؤلاء فائزات: اینها برنده اند.

نکته: برای اشاره به اسم جمع غیر انسان از (هذه و تلك) استفاده می شود.

۱) هذه یا تلك + اسم جمع غیر انسان بدون ال :

(هذه و تلك) به صورت جمع ترجمه می شوند و اسم بعد از آنها بهتر است به مفرد ترجمه شود هرچند ترجمه آن اسم به جمع هم صحیح است. مثال:

هذه أشجار: اینها درختند // تلك أحجار: آنها سنگند.

۲) هذه یا تلك + اسم دارای ال :

هذه و تلك به مفرد ترجمه می شود و اسم بعد از آنها به جمع ترجمه می شود. مثال:

هذه الأشجار جميلة: این درختان زیبا هستند. تلك الآيات جميلة: آن آیه ها زیبا هستند.